

N:o 7.

Ank. till Riksd. kansli den 27 april 1895, kl. 11 f. m.

Första Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 4,
i anledning af förslag om sådant tillägg till kongl. för-
ordningen den 11 oktober 1889, att deruti blefve stadgad
kontroll äfven å tillverkning af och handel med margarinost.

I en inom Andra Kammaren väckt och till behandling af dess andra tillfälliga utskott öfverlemnad motion, n:o 117, har herr *P. O. Lundell* föreslagit, »att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t måtte låta utarbета förslag till sådana förändringar i kongl. förordningen den 11 oktober 1889 angående kontroll å tillverkning och handel med margarin, att *dels* restaurationer och andra matförsäljningsställen, der margarin serveras, underkastas ungefärligen samma bestämmelser i fråga om anslag i lokalerna och etikettering, som bestämmas för handelslokal, och *dels* att i angifna författning införas lämpliga bestämmelser rörande kontroll å tillverkning och försäljning af margarinost, samt att Kongl. Maj:t måtte till nästa lagtima Riksdag inkomma med förslag till angifna lagbestämmelser.»

Med gillande af senare delen af denna motion har Andra Kammar-
aren i enlighet med nämnda utskotts tillstyrkan för sin del beslutat att
i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utar-
beta och för kommande Riksdag framlägga förslag om sådant tillägg
till kongl. förordningen af den 11 oktober 1889 angående kontroll å
tillverkningen af margarin och handeln dermed, att lämplig kontroll äfven
å tillverkning af och handel med margarinost vinnes.

Detta beslut har, jemlikt 63 § riksdagsordningen, blifvit genom utdrag af protokollet delgifvet Första Kammarén, som hänvisat ärendet till utlåtande af sitt andra tillfälliga utskott.

Vid öfvervägande af förevarande förslag har Andra Kammaréns förberörda utskott anmärkt, hurusom motionären till stöd för detsamma anført, att tillverkningen och försäljningen af s. k. margarinost alldeles icke syntes beröras af margarinlagens bestämmelser, ehuru densamma vore en produkt, som förhölle sig till af enbart mjölk tillverkad ost nästan som margarin förhåller sig till natursmör. För vår mejerihandterings sunda utveckling syntes honom derfor betydande skäl vara för handen, att äfven vissa lagbestämmelser utfärdades rörande kontroll å tillverkningen samt handeln med margarinost, synnerligen som ett uraktlåtande häraf kunde hafva ganska menlig inverkan på utvecklingen af vår ostexport, samt att i fråga om ost likaväl som smör vissa garantier borde finnas för att den, som vid inköp tror sig erhålla naturlig ost, icke i stället erhåller en i viss mån förfalskad vara.

Utskottet hade med afseende på den s. k. margarinosten inhemtat, att den för närvarande fabriceras till betydligt mindre qvantitet än för ett eller annat år sedan, och detta med anledning af tryckta ostpris. Dock angåfves tillverkningen uppgå vid de omkring 12 mejerier, som sysselsätta sig med ostens framställande, till omkring 1,500 à 2,000 kilo dagligen. Den bereddes på det sättet, att oleomargarin i smält ych ytterst fint fördeladt tillstånd genom emulsor jemnt fördelas i separerad mjölk, hvarefter denna ystades. Den sålunda framställda osten vore genom god smak och större halt af näringsämnen betydligt öfverlägsen den af separerad mjölk annars framställda osten. Den säljes under olika namn, men endast undantagsvis under det, som hittills ansetts böra tillkomma densamma, nemligen margarinost. I den diskussion, som vid mejeristmötet i Stockholm 1894 angående margarinosten fördes, hade ock allmänt framhållits »önskvärdheten deraf, att i lag påbjödes, att ost, hvare margarin inginge som beståndsdel, skulle benämnas *margarinost* och märkas med tydlig stämpel, som angåfve dess ursprung», och detta hade också blifvit mötets i en utan reservationer antagen resolution uttalad åsigt.

I likhet med motionären ansåge ock utskottet, att margarinosten, alldeles som margarinsmöret, i handeln borde bära sitt rätta namn, och detta så mycket mer, som utskottet i likhet med motionären ansåg, att dess exporterande till utlandet och försäljande derstädes som naturost skulle kunna komma att skadligt inverka på vår export af naturost. Ej heller funne utskottet, att margarinostens försäljande un-

der sitt rätta namn kunde, åtminstone i längden, menligt inverka på margarinostens handelsvärde, alldenstund dess verkliga värde till följd af välsmaklighet och halt af näringsämnen vore väsentligt större än skummjölksostens. Slutligen borde ej heller vara med stora svårigheter förenadt att införa en tillfredsställande kontroll såväl å tillverkningen som handeln med margarinost, och hade utskottet i detta hänseende tänkt sig, att t. ex. en öfver hela osten nående stämpel borde temligen väl skydda äfven mot svek i minuthandeln, såsom i diskussionen vid det ofvan citerade mejeristmötet redan blifvit framhållet.

Utan att i minsta mån vilja bestrida det befogade uti en önskan, att allmänheten vid köp af ost må varda satt i tillfälle att sjelf kunna se, huruvida den utbudna varan är sötmjölksost eller margarinost, finner sig dock utskottet böra härvid erinra, att på blott teoretiska skäl anordnandet af en för detta syfte verksam kontroll knappast torde kunna ifrågasättas. Den hufvudsakliga drifkraften för en sådan anordning torde väl vara att söka i allmänhetens kraf på skydd för ett bedrägligt tillvägagående, genom hvilket en sämre och måhända för sundheten farlig vara påluras köparen i stället för den bättre och oskadliga han begärt. Men, såsom af medkammarens ofvan anförda utskotts-betänkande framgår, är sådan fara icke härvid för handen. Margarinosten förklaras tvärtom »genom god smak och större halt af näringsämnen *betydligt öfverlägsen* den af separerad mjölk annars framställda osten», hvars handelsvärde ock vore väsentligt mindre än den förras. Och då alldeles samma fråga vid 1892 års riksdag förelåg till behandling, anförde det Första Kammarens tillfälliga utskott, som då deröfver yttrade sig, att med afseende å den längre tid ost måste förvaras, innan den släpptes ut i marknaden, icke skäligen kunde befaras, att vid dess tillverkning skämda ämnen användes, enär i sådant fall varan skulle befinnas förstörd redan före den tid, då den borde vara mogen. Utskottet sade sig därför ock våga antaga, att för helsan menliga ämnen icke komme att användas vid tillverkning af ifrågavarande slags ost. Sagda tillverkning, af hvilken inga olägenheter försports, syntes tvärtom hafva varit till fördel ej blott för landtmannen, som vunnit afsättning för sin skummjölk, utan äfven för köparne, hvilka för billigt pris erhållit ett närande födoämne. Då ost dessutom köptes efter prof, under visst namn, men ej under benämningen sötmjölksost, samt utskottet ej vågade antaga möjligheten af att det kunde urskiljas, huru-

vida färdig ost vore tillverkad af sötmjök eller andra fettämnen, hvardan det väl vore omöjligt att underkasta införd ost någon kontroll, funne utskottet icke vara skäl att införa en kontroll, som genom sin omständlighet och dyrhet antagligen skulle föranleda den inhemska tillverkningens upphörande. Med 65 röster emot 30 gillade ock Första Kammaren utskottets uppfattning samt vägrade i följd deraf att biträda medkammarens beslut; och då vid nästföljande årets riksdag frågan på nytt upptogs af motionär i Andra Kammaren, blef den äfven der afslagen med 111 röster mot 93.

Under det att Andra Kammaren vid frågans behandling år 1892 inskränkte sig till beslut om hemställan hos Kongl. Maj:t om utfärdandet af nådig förordning i ärendet, innefattar nu fattade beslut anhållan, ej blott att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета förslag om önskade tillägget till 1889 års kongl. förordning, utan ock att sagda förslag måtte för kommande Riksdag framläggas. Då 1889 års förordning af Kongl. Maj:t ensam, i kraft af 89 § regeringsformen, blifvit utfärdad, torde väl kunna frågas, af hvad skäl Riksdagen för ett tillägg dertill skulle kräfva den nu ifrågasatta, mera omständliga behandlingen. Något sådant skäl finnes icke angifvet.

På grund af hvad i ärendet anförts, hemställer utskottet,

att Första Kammaren icke biträder Andra Kammarens i frågan fattade beslut.

Stockholm den 26 april 1895.

På utskottets vägnar:

SIGFRID WIESELGREN.